

ชื่อภูมิปัญญา การเก็บเกี่ยวและแปรรูปลูกตำวเป็นลูกชิต

“ตำว” เป็นไม้ป่าชนิดหนึ่ง ตำว เป็นพืชดึกดำบรรพ์ตระกูลปาล์ม ลำต้นสูงตระหง่าน ใบเป็นแพกว้างให้ความชุ่มเย็น ออกลูกเป็นทะลายใหญ่ ในแต่ละผลมีเมล็ดใสๆ เรียงชิดกันอยู่ ๓ เม็ด ด้วยเหตุนี้ คนจึงเรียกลูกตำวว่า “ลูกชิต” กว่าต้นตำวจะเติบโตจนออกลูกได้ต้องใช้เวลากว่า ๑๐ ปี และสามารถเก็บเกี่ยวผลได้เพียงไม่กี่ปีเท่านั้น

ตำว สามารถใช้ประโยชน์จากทุกส่วน ไม่ว่าจะเป็นใบที่มีลักษณะเช่นเดียวกับมะพร้าว แต่โตและแข็งแรงกว่า นิยมนามา

ใช้มุงหลังคาบ้าน กั้นใบนามาเหลารวมทำไม้กวาด เส้นใยที่ลำต้นใช้ทำแปรงยัดอ่อนที่ชั่วคราวใช้กินแบบผักสดหรือดองเปรี้ยวเก็บไว้แกงส้ม แกงกะทิ ส่วนผลนำเนื้อในเมล็ดมารับประทานสดหรือนำไปเชื่อมน้ำตาล เพื่อให้ได้รสอร่อยขึ้น ความสูงของต้นตำวสูงประมาณ ๑๕-๒๐ เมตร มีใบประมาณ ๕๐ ทาง แต่ละทางมีความยาวประมาณ ๖-๑๐ เมตร ดอกของต้นตำวเป็นแบบสมบูรณ์เพศ คือมีเกสรตัวผู้และเกสรตัวเมียอยู่ในดอกเดียวกัน ช่อดอกหนึ่งจะยาวประมาณ ๒-๓ เมตร ดอกตำวมีสีขาวชุ่น เมื่อโตเต็มที่จะออกดอกที่ทะลาย เมื่อดอกเจริญกลายเป็นผลสุกแก่เต็มที่ ซึ่งใช้เวลาประมาณ ๑ ปี ก็จะเริ่มออกดอกทะลายใหม่ต่อไปอีกผลตำวจะมีน้ำยาง ถ้าถูกผิวหนังจะรู้สึกคัน ในการเก็บจะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ ควรสวมเสื้อแขนยาวหรือสวมเสื้อผ้าให้มิดชิด ใส่ถุงมือ ใส่แว่นกันน้ำยางเข้าตา

ขั้นตอน/ วิธีการทำ

๑. การเตรียมอุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยวและแปรรูป ได้แก่ มีด หม้อต้ม แทนบีบลูกตำว ฟันซี่เพลิง
๒. การเก็บโดยการพาดบันไดไม้ไผ่กับต้น แล้วขึ้นไปตัดทะลาย ลูกตำวโดยใช้มีด ซึ่งชาวบ้านจะไม่ตัดลูกตำวลงมาทุกทะลายที่มีอยู่ จะเหลือไว้ประมาณ ๑-๒ ทะลาย เพื่อให้โอกาส ต้นตำวได้ขยายพันธุ์ในป่าต่อไป
๓. ลากทะลายมากองรวมกันจากนั้นก็จะถูกแยกให้กลายเป็นเส้นเดี่ยวๆ แล้วจึงใช้มีดฟันแยกออกจากทะลายที่ละลูก
๔. นำผลตำวสดที่ตัดออกมาจากทะลายจะใส่ลงหม้อต้มน้ำ เพื่อกำจัดน้ำยางที่เคลือบยางที่เคลือบลูกตำวออก ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการบีบลูกตำวออกจากเปลือก
๕. ตักลูกตำวขึ้นมาใส่ไม้บีบจนเมล็ดตำวแตกออกมา นี่แหละคือที่มาของลูกชิต เพราะผลตำว ๑ ผล จะมีเม็ดตำวเล็กๆ สีขาวใส อยู่เรียงติดกัน ๓ เม็ด
๖. เมื่อลูกตำวทั้งหมดถูกบีบออกจากผลหมดเรียบร้อยแล้ว เก็บลูกตำวใส่กระสอบ ลำเลียงออกมากองรวมกันไว้เพื่อจำหน่ายต่อไป

ภูมิปัญญาที่มีประโยชน์ทางการเกษตร

๑. ทำให้คนในพื้นที่มีอาชีพเสริมช่วงนอกภาคการเกษตร
 ๒. สามารถนำส่วนต่างของต้นตำวมาเป็นวัตถุดิบมาแปรรูปทางการเกษตรได้
- ผู้รวบรวม : สำนักงานเกษตรอำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน